

dr hab. inż. Andrzej J. WŁODARSKI, prof. SGSP
Wydział Inżynierii Bezpieczeństwa Cywilnego
Szkoła Główna Służby Pożarniczej w Warszawie
mgr Anna ŚWIĘCKA
Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie

Bezpieczeństwo w aspekcie zagrożeń militarnych

Omówienie LEAD

W artykule przedstawiono szerokie uwarunkowania problematyki bezpieczeństwa w ogóle, zwracając przy tym uwagę na ciągle zwiększający się zakres tej problematyki. Bezpieczeństwo przedstawiono jako pewien stan systemu, w ramach którego funkcjonujemy, zapewniający jego trwanie w obecnym kształcie, realizację jego celów i rozwój dostosowany do naszych oczekiwań. W dalszej części artykułu zwrócono uwagę na różnorodność zagrożeń, wśród których szczególną rolę odgrywają zagrożenia militarne. Potrzeba sprostania im jest powinnością kraju, w tym jego sił zbrojnych.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, bezpieczeństwo militarne, zagrożenia, siły zbrojne.

Keywords: security, military security, threats, armed forces.

W 1989 r. zapoczątkowano w Polsce wielkie reformy, które zmieniły system polityczny, gospodarkę i politykę zagraniczną, tworząc podstawy nowoczesnego, niepodległego państwa i społeczeństwa obywatelskiego. Duża różnorodność wspomnianej problematyki oraz jej nadzwyczajna złożoność stanowią tematykę badań wielu zespołów badawczych oraz źródło zainteresowania niemniej licznej grupy pracowników naukowo-badawczych. Jednym z najważniejszych, chociaż bardzo ogólnym problemem, jest bezpieczeństwo naszego kraju, rozpatrywane w zależności od potrzeb i zainteresowań z różnych punktów widzenia, w tym również militarnego.

Przypomnijmy, że tradycyjne bezpieczeństwo państwa było utożsamiane przede wszystkim z siłą wojskową. Według uproszczonego schematu: zagrożenie, to agresja (wojna), a bezpieczeństwo, to obrona militarna. Obecnie, w powszechnym rozumieniu, bezpieczeństwo, to stan pewności, spokoju, zabezpieczenia oraz stan jego poczucia. Oznacza ono również brak zagrożeń i ochronę przed niebezpieczeństwem. Obserwujemy również zjawisko, gdzie ten spokój uzależniony jest od coraz większej liczby elementów. Bezpieczeństwo bowiem obejmuje coraz to nowe problemy: terroryzm międzynarodowy, zorganiz-

waną przestępczość mafijną, nielegalny handel bronią, braki żywności surowców, a nawet wody, zagrożenia dla środowiska naturalnego człowieka, niekontrolowany przyrost naturalny, choroby epidemiczne (oraz AIDS), znaczące dysproporcje rozwojowe i inne.

Wśród potrzeb odczuwalnych przez każdego z nas i wszystkich jako członków rozmaitych grup społecznych, zasadnicze znaczenie ma poczucie bezpieczeństwa rozumianego jako pewien stan systemu, w ramach którego funkcjonujemy, zapewniający jego trwanie w obecnym kształcie, realizację jego celów i rozwój dostosowany do naszych oczekiwań dotyczących przyszłości tego systemu.

Potrzeba bezpieczeństwa i stabilności warunków życia była zawsze nieodłącznym elementem ludzkiej egzystencji, ale współcześnie stała się szczególnie dominująca. Wynika to z ogromnej nieprzewidywalności jutra cechującej nasze czasy, o których zwykło się mówić, że jedyne co w nich pewne, to zmiana. Do tego dochodzi jeszcze, związane z globalizacją, coraz większe uzależnienie funkcjonowania państw i egzystencji ich obywateli od zjawisk i procesów dokonujących się w odległych miejscach ziemskiego globu.

Każde państwo ma swoją rację stanu. Stanowi ona tzw. dobro wspólne, które wynika ze strategicznych celów polityki wewnętrznej i zagranicznej danego państwa. Na owo dobro wspólne składa się:

- suwerenność i niepodległość,
- integralność terytorialna,
- rozwój gospodarczy i społeczny oraz kulturowy (cywilizacyjny),
- wolność, równość i braterstwo obywateli gwarantujące im bycie równouprawnionymi członkami społeczeństwa obywatelskiego.

Kluczowym elementem racji stanu jest bezpieczeństwo, czyli zapewnienie istnienia trwałego zespołu politycznych, społecznych, ekonomicznych, kulturowych, technicznych i ekologicznych uwarunkowań funkcjonowania państwa, od których zależy istnienie danego państwa i godne życie obywateli zgodnie z ich systemem wartości. Zapewnienie bezpieczeństwa jest konstytucyjnym obowiązkiem państwa, coraz trudniejszym do spełnienia w warunkach słabnącej jego roli w następstwie pogłębiającej się globalizacji i coraz silniejszej pozycji korporacji transnarodowych i krajowych stosunkach gospodarczych oraz politycznych.

Aby państwo mogło spełnić ten obowiązek, musi dysponować instytucjami chroniącymi jego bezpieczeństwo. Musi być także wyposażone w atrybuty dające poczucie bezpieczeństwa, jak też umieć identyfikować zagrożenia tego bezpieczeństwa. Dbłość o bezpieczeństwo państwa wynika z troski o dobro wspólne, ale jest warunkiem realizacji tego dobra. Można ją traktować w sposób zindywidualizowany, odnosząc kwestię bezpieczeństwa do jednego państwa lub też odnosić się do grupy państw.

Zarówno w jednym, jak i w drugim ujęciu, kwestia bezpieczeństwa państw (państwa), ma kluczowe znaczenie dla stosunków międzynarodowych, dotyczy

bowiem tego, jak relacje istniejące między państwami wpływają na ich politykę oraz gospodarkę, jak perspektywicznie ujmowana sytuacja polityczna i ekonomiczna danego państwa (grupy państw) rzutuje na stosunki między nimi.

Żadne państwo nie istnieje w odosobnieniu, zawsze pozostaje w relacjach z innymi organizacjami tego typu. Te relacje można rozpatrywać jako wieloelementową sieć powiązań lub stosunek danego państwa do wszystkich innych państw traktowanych jako otoczenie międzynarodowe. Niezależnie jak na te relacje popatrzymy, powinniśmy dostrzegać wynikające z nich przesłanki rozwoju i realizacji celów danego państwa, a zarazem zagrożenia dla jego funkcjonowania i rozwoju – dla bezpieczeństwa. Stawianie kwestii bezpieczeństwa ma bowiem sens o tyle, o ile istnieje jakieś realne czy nawet potencjalne niebezpieczeństwo wyrażające się stanem dającego się zdefiniować zagrożenia.

Bezpieczeństwo państw możemy rozpatrywać według kryterium jego zasięgu i rozważać je w kontekście globalnym, regionalnym i krajowym. Możemy je jednak także rozważać według kryterium przedmiotowego, bowiem jest ono w rzeczywistości agregatem składającym się ze wzajemnie powiązanych i wzajemnie się warunkujących jego przejawów. Mówiąc o bezpieczeństwie państw, mamy na myśli zarówno bezpieczeństwo militarne, społeczne, ekonomiczne, socjalne, technologiczne, jak i epidemiologiczne.

Kwestia bezpieczeństwa państwa pojawia się wówczas, gdy istnieje, lub może zaistnieć coś, co może spowodować istotne zakłócenia w funkcjonowaniu danego państwa lub grupy państw, hamować lub utrudniać rozwój, zagrażać istnieniu w obecnym kształcie bądź prowadzić do utraty wartości istotnych dla władzy publicznej lub obywateli danego państwa.

Bezpieczeństwo państw ma aspekt zarówno obiektywny, jak i subiektywny. Aspekt obiektywny wyraża się w pojawieniu się realnych zagrożeń dla istnienia i rozwoju danego państwa w jego obecnym kształcie. Aspekt subiektywny natomiast wyraża się w poczuciu bezpieczeństwa (lub zagrożenia) pojawiającym się u władzy publicznej i/lub u obywateli. Rzecz bowiem nie tylko w tym czy bezpieczeństwo bądź jego zagrożenie, obiektywnie istnieje, czy nie, ale przede wszystkim w tym, czy władza publiczna i obywatele czują się bezpiecznie, co oczywiście nie zwalnia ich z nieustannej troski o bezpieczeństwo, bo nie można myśleć o bezpieczeństwie jedynie wtedy, gdy jest ono realnie zagrożone. Trzeba o nie dbać stale, tak by zagrożenia eliminować, odsuwać i minimalizować, a gdy pojawią się, być przygotowanym na podjęcie wynikających z nich wyzwań.

Wprawdzie „bezpieczeństwo nie jest wszystkim, ale wszystko od niego zależy, bo bez bezpieczeństwa wszystko jest niczym”¹. Bezpieczeństwo jest obok wolności podstawowym warunkiem funkcjonowania i rozwoju państw, przy czym te wartości, czy jak kto woli cechy, nie są względem siebie substytucyjne, lecz komplementarne.

¹ Nauman K.: były przewodniczący komitetu wojskowego NATO i generalny inspektor Bundeswehry

Bezpieczeństwo państwa może się wyrażać w odporności państwa na powstanie sytuacji niebezpiecznych dla jego dzisiejszej egzystencji i przyszłości, czyli zagrożeń jego funkcjonowania i rozwoju. Może być rozumiane jako zdolność państwa do ochrony warunków oraz mechanizmu jego funkcjonowania i rozwoju przed wewnętrznymi i zewnętrznymi zagrożeniami. Mówiąc o bezpieczeństwie państwa, możemy mieć na myśli to, że nie istnieją określone zagrożenia jego funkcjonowania i rozwoju, ale także możemy pod tym pojęciem rozumieć wartości egzystencjalne, których istnienie daje poczucie stabilności, niezawodności i trwałości stanu państwa uważanego za korzystny dla realizacji jego celów wspólnych, jak również indywidualnych celów każdego z jego obywateli. Brak tych wartości skutkuje poczuciem zagrożenia, niepewności i zagrożenia tego, co dla danego państwa ważne. Bezpieczeństwo może być rozumiane jako system instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych gwarancji likwidacji lub minimalizacji zagrożeń bądź do niedopuszczenia do ich pojawienia się, bądź uwrażliwienia się na nie.

W oparciu o przytoczone określenia, można stwierdzić, że podstawą tworzenia bezpieczeństwa narodowego jest powszechna ochrona i obrona narodowa, traktowane jako naczelną misję i obowiązek kolejnych pokoleń Polaków. Jest nią również zasadnicza część organizacji państwa, obejmująca przygotowanie społeczeństwa, zasobów i terytorium do ochrony i obrony przed zagrożeniami.

Władze naszego kraju, pamiętając o doświadczeniach historycznych oraz kierując się wyczuciem współczesnych uwarunkowań geopolitycznych, podjęły wysiłki zmierzające do zapewnienia trwałego bezpieczeństwa państwa. Zapewnia je udział Polski w koalicyjnym układzie obronnym, którego uczestników łączy wspólne interesy bezpieczeństwa i wspólny interes wartości.

Wejście Rzeczypospolitej Polski do NATO², euroatlantyckiej struktury bezpieczeństwa międzynarodowego, jest historycznym sukcesem naszej polityki zagranicznej. Wzmocniliśmy własne zdolności obronne i włączyliśmy Polskę do grona państw tworzących strefę stabilizacji i pokoju w Europie.

Podstawą prawną Sojuszu jest podpisany w kwietniu 1949 r. Traktat Północnoatlantycki, nazywany także – od miejsca podpisania – Traktatem Waszyngtońskim³. Zgodnie z nim, NATO jest stowarzyszeniem wolnych państw połączonych wolą zachowania własnego bezpieczeństwa drogą wspólnych gwarancji i ustabilizowanych stosunków z innymi krajami, a jego głównym celem jest zagwarantowanie środkami politycznymi i militarnymi wolności i bezpieczeństwa wszystkim swoim członkom. Siła NATO, będąc wypadkową siłą jego członków, jest bardzo duża, a słabość militarna jakiegoś kraju oznacza osłabienie Sojuszu. W tym kontekście włączenie Polski do NATO nie może oznaczać naszej

² 12 marca 1999 r. w małym miasteczku Independence w amerykańskim stanie Missouri, ówczesny szef polskiej dyplomacji Bronisław Geremek przekazał na ręce Sekretarza Stanu USA Madeleine Albright, akt przystąpienia Polski do Traktatu Północnoatlantyckiego. Z tą chwilą Polska stała się formalnie stroną Traktatu – członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego.

³ Podpisany Traktat jest w zgodzie z art. 51 Karty Narodów Zjednoczonych, który potwierdza niezbywalne prawa każdego niepodległego państwa do samodzielnej i zbiorowej obrony.

beztroski w sprawach obronności, bowiem w przypadku NATO każdy z członków Sojuszu powinien pamiętać, że na pierwszym miejscu musi stawiać własne zdolności obronne. Taki też jest podstawowy nakaz wynikający z przyjęcia Polski do NATO – musimy zadbać o sprawny system obronny i zbudować nowoczesne siły zbrojne.

Rzeczpospolita Polska przystąpiła do organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego 24 kwietnia 1999 r. Dokonane w ten sposób rozszerzenie NATO ostatecznie przekreśliło porządek jałtański na naszym kontynencie. Z kolei Polska – w wyniku tego rozszerzenia – stała się częścią skutecznego systemu sojuszniczego, dającego gwarancję bezpieczeństwa i stwarzającego warunki stabilnego rozwoju.

Niemal równocześnie z dokonywanymi zmianami w obszarze budowy systemu bezpieczeństwa RP pojawiły się jakościowe nowe wyzwania i zagrożenia, których zakres rozszerzył się znacznie w porównaniu z tradycyjnie utożsamianym zagrożeniem związanym z groźbą ataku (agresji). Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa narodowego można określić jako potencjalne lub istniejące zjawiska, sytuacje bądź działania godzące w wartości i interesy narodowe, stwarzające niebezpieczeństwo dla: życia i zdrowia, warunków bytu, mienia i środowiska oraz destrukcji organizacji życia społecznego i państwowego.

Zauważmy, że określenie współczesnego charakteru zagrożeń jest podstawowym krokiem w procesie tworzenia bezpieczeństwa narodowego, gdyż tylko ich pełny obraz daje możliwość równoczesnego rozpatrzenia stanu organizacji bezpieczeństwa. Pamiętajmy przy tym, że stan ten może osłabiać zagrożenia lub czynić społeczeństwo bezbronne wobec zagrożeń. Celowe i konieczne zatem jest rozpatrywanie bezpieczeństwa narodowego w powiązaniu z zagrożeniami i stanem organizacji bezpieczeństwa międzynarodowego. Za takim podejściem przemawiają:

1. Rosnąca zależność bezpieczeństwa narodowego od tego, co dzieje się za granicą – w tym przypadku szczególne znaczenie ma utrzymanie zagrożeń z dala od terytorium Polski oraz rozwiązywanie kryzysów na wczesnym etapie ich rozwoju.
2. Rosnąca otwartość państw na przepływ towarów, informacji i osób będąca zarówno wynikiem upadku buforów granicznych z okresu konfrontacji NATO z Układem Warszawskim, jak i wzrostu współpracy gospodarczej.
3. Konieczność współuczestniczenia w tworzeniu bezpieczeństwa międzynarodowego, nie tylko w formie przynależności do ONZ, UE i NATO, ale również udziału wojska w operacjach pokojowych i humanitarnych.
4. Korzystanie z doświadczeń innych państw w tworzeniu bezpieczeństwa narodowego, zwłaszcza państw przodujących cywilizacyjnie, których „ślądem rozwoju” podąża Polska.

Bardzo wyraźnemu zmniejszeniu uległy zagrożenia wojną na skalę globalną i kontynentalną. Temu zjawisku towarzyszy jednak wzrost liczby napięć i konflik-

tów lokalnych, stwarzających zagrożenia kryzysowe dla szerszej społeczności międzynarodowej. Zagrożenia kryzysowe mogą przybrać charakter polityczno-militarny lub niemilitarny – obecnie najbardziej prawdopodobny. Źródła tych zjawisk mogą mieć podłoże polityczne, społeczne, ekonomiczne, etniczne lub religijne. Ich oddziaływanie na bezpieczeństwo Polski może się przejawiać bezpośrednio lub pośrednio.

Zagrożenie bezpośrednio mogą wynikać z sytuacji spowodowanych przez ukrytą lub jawną groźbę zastosowania przemocy przeciwko Polsce lub jej sojusznikom, nie tylko w postaci agresji zbrojnej, ale również uderzeń międzynarodowych organizacji terrorystycznych. Celem takiej groźby może być np. dążenie do wymuszenia pożądanых zachowań politycznych i ustępstw.

Zagrożenia pośrednie z kolei wynika z ewentualnego zaangażowania Polski w międzynarodowe wysiłki na rzecz rozwiązania sytuacji kryzysowych, które może powodować wzrost zagrożenia obywateli RP przebywających w rejonie konfliktu lub w jego pobliżu, a także wzrost ryzyka zagrożenia terytorium Polski akcjami odwetowymi.

Najważniejszą cechą zagrożenia bezpieczeństwa jest zagrożenie militarne rozumiane najogólniej jako potencjalne lub istniejące niebezpieczeństwo użycia przemocy przeciwko wartościom i interesom narodowym. Źródłem zagrożenia militarne bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego jest nie tylko potencjał militarny innych państw i możliwości ich agresywnego użycia, ale także własna słabość militarna bądź bezbronność prowokująca przeciwników do użycia przemocy. Przed Polską stoi wyzwanie tworzenia systemu obronnego zdolnego zapewnić Polsce samodzielne odstraszanie i obronę oraz wypełnienie zadań obrony wspólnej NATO. Potrzeba zwiększenia potencjału obronnego państwa, w szczególności Sił Zbrojnych, wynika z zagrożeń jakie mogą w przyszłości stanąć przed naszym krajem.

Podsumowując analizę współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz stanu organizacji bezpieczeństwa Polski i świata, ich wpływ na tworzenie bezpieczeństwa narodowego można przedstawić następująco.

- jakkolwiek ustąpiło widmo zagłady jądrowej cywilizacji po zakończeniu konfrontacji UW – NATO, to jednak nad światem wciąż wisi widmo zagłady wojskowymi i cywilnymi środkami masowego rażenia;
- nieustanny postęp techniki oprócz korzyści przynosi coraz większe zagrożenia dla ludzkości oraz uzależnienie bezpieczeństwa od sprawnego funkcjonowania urządzeń technicznych;
- terroryzm, wykorzystując współczesne wojskowe i cywilne środki rażenia oraz dostęp do obiektów i urządzeń infrastruktury krytycznej przekształcił się megaterroryzm – największe zagrożenie bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego.

Państwa członkowskie są zobligowane do realizacji obrony wspólnej wynikającej z Traktatu Północnoatlantyckiego z 1949 r. W tym celu powołano system

integrowania planów narodowej obrony poszczególnych państw, w ramach tzw. planowania kolektywnej obrony Sojuszu, w celu realizacji uzgodnionych celów wojskowych. Proces zintegrowania planowania obronnego NATO dotyczy podstawowych dziedzin funkcjonowania sfery militarnej: najważniejszej – sił zbrojnych, oraz: uzbrojenia, logistyki, infrastruktury, systemów dowodzenia, kierowania i łączności, obrony cywilnej.

Efektom współpracy z Sojuszem było uzgodnienie wielkości polskiego wkładu do NATO, w postaci konkretnych formacji i jednostek wojskowych, ustalenie poziomu ich gotowości bojowej oraz określenie wymagań wobec dowództw, sztabów i wojsk, które Polska wnosi do Sojuszu.

Podstawowa rola sił zbrojnych Sojuszu sprowadza się do zapewnienia pokoju, integralności terytorialnej, niezależności politycznej, a tym samym bezpieczeństwa państwom członkowskim. Wojska muszą być zdolne do odstraszenia i obrony, utrzymania bądź odtwarzania integralności terytorialnej państw – uczestników Sojuszu, do zmuszenia agresora do zaprzestania działań i wycofania się, a więc zakończenia konfliktu.

Równie ważne jest kontrolowanie, ochrona i obrona terytorium, zapewnienie nieograniczonego dostępu do morskich, powietrznych i lądowych linii komunikacyjnych, kontrola obszarów morskich, skuteczna obrona powietrzna.

Od uczestnika Sojuszu, jakim jest Polska, wymaga się:

- ustanowienia trwałego, demokratycznego systemu politycznego z wolnymi wyborami, stabilnymi instytucjami władzy ustawodawczej i wykonawczej, poszanowania praw i swobód obywatelskich oraz demokratyczną kontrolą nad siłami zbrojnymi;
- bezwarunkowego zaakceptowania zasady wspólnej obrony oraz w razie potrzeby przyjęcia na swoje terytorium wojsk i instalacji NATO;
- uczestniczenia w zintegrowanej strukturze obronnej NATO (łącznie z delegowaniem personelu do połączonych dowództw);
- przyjęcia natowskich zasad planowania obronnego, w tym jego przejrzystości;
- uznania podstawowych zasad polityki NATO i założeń Koncepcji Strategicznej Sojuszu;
- osiągnięcia minimalnej, niezbędnej zdolności do współdziałania sił zbrojnych (interoperacyjność), a w dalszej perspektywie – ich kompatybilności, zgodnie z wymogami określonymi przez NATO.

Indywidualna zdolność obronna (samoobrona) uczestnika Sojuszu plasuje się przed pomocą kolektywną w ramach obrony wspólnej, tworzy warunki do jej udzielenia i warunkuje jej uzyskanie.

Zgodnie z wcześniejszymi deklaracjami rządu RP do wspólnej obrony przeznaczono siły operacyjne wraz z siłami wsparcia bojowego i logistyczno-administracyjnego. Dokonaliśmy podziału Sił Zbrojnych RP na Siły Reagowania i Główne Siły Obronne.

Głównym celem polityki obrony narodowej, wynikającym z podstawowych funkcji państwa oraz ustaleń Konstytucji RP jest zapewnienie skutecznej ochrony i obrony interesów narodowych przed istniejącymi i potencjalnymi zagrożeniami bezpieczeństwa narodowego. Jednocześnie przed strategią obrony narodowej stoi zadanie współdziałania Polski w realizacji głównego celu wspólnoty obronnej NATO ujętego w Traktacie Północnoatlantyckim: „Zdecydowanie ochraniać wolność, wspólne dziedzictwo i cywilizację swych narodów oparte na zasadach demokracji jednostki i praworządności”. Strategia obrony narodowej jest częścią strategii bezpieczeństwa narodowego, która stwierdza, że Siły Zbrojne RP służą zapewnieniu bezpieczeństwa Polski i niosą pomoc sojusznikom zgodnie z art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego; ich celem jest także ochrona polskich interesów oraz budowa pozycji Polski w NATO.

Zagwarantowaniu skuteczności wykonywania przez Siły Zbrojne RP swych zadań powinna towarzyszyć możliwość zwiększenia ich zdolności operacyjnych w zakresie:

- ochrony wojsk przed bronią masowego rażenia;
- podwyższenia sprawności systemów dowodzenia, w tym bezpieczeństwa systemów dowodzenia i bezpieczeństwa, a także przewagi informacyjnej;
- zapewnienia efektywności działań bojowych oraz osiągnięcia wymaganych standardów przez siły zdolne do przetrzutu;
- zapewnienia możliwości szybkiego przetrzutu jednostek bojowych i ciągłości wsparcia.

Siły Zbrojne są zobowiązane do przygotowania i utrzymywania potencjału sił ekspedycyjnych, umożliwiających udział w operacjach reagowania kryzysowego i operacjach pokojowych prowadzonych na i poza terytorium Polski, w ramach operacji NATO.

Rys. 1. Misje systemu wojskowego

Źródło: opracowanie własne.

Mówiąc o bezpieczeństwie militarnym, musimy zwrócić szczególną uwagę na Misje Sił Zbrojnych RP (rys. 1). Przez pojęcie misji Sił Zbrojnych można rozumieć trwałe i naczelne cele narodowe i państwowe, dla których realizacji tworzy się je i utrzymuje. W Polsce misje Sił Zbrojnych wynikają z ustaleń Konstytucji,

Ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP, zobowiązań sojuszniczych określonych w Traktacie Północnoatlantyckim oraz ustaw o stanach nadzwyczajnych. Na ich podstawie wyróżniono następujące misje Sił Zbrojnych RP:

1. Misje orężne:

- odstraszenia, ochrony i obrony Polski oraz udział w obronie wspólnej NATO;
- misje pokojowe (ONZ, NATO, OBWE, UE).

2. Misje nieorężne:

- tworzenia w procesie powszechnego wychowania i szkolenia wojskowego więzi państwowych, narodowych i społecznych;
- wsparcia wojskowego władz i społeczeństwa w sytuacjach szczególnych zagrożeń i potrzeb.

3. Misja koordynacji ochronnej i obronnej:

- koordynacji wojskowych i cywilnych przygotowań oraz działań w ochronie i obronie narodowej.

Do wypełnienia wymienionych misji systemu wojskowego celowe jest określenie misji obrony terytorialnej, jako powszechnego, obok mobilnych wojsk operacyjnych, elementu nowoczesnej struktury militarnej, którego powiązanie z systemem niemilitarnym w decydujący sposób wpływa na skuteczność obrony narodowej.

• **Misje orężne:**

- ochrony i obrony miejscowej;
- wsparcia wojsk operacyjnych – własnych i wzmocnienia NATO.

• **Misje nieorężne:**

- ratowania, ochrony i pomocy humanitarnej;
- tworzenia postaw i więzi państwowych, narodowych i społecznych.

• **Misja koordynacji obronnej:**

- koordynacja wojskowych i cywilnych przygotowań i działań ochronnych i obronnych na szczeblu terytorialnym.

Wypełnienie misji systemu wojskowego odbywa się poprzez realizację funkcji sił zbrojnych.

Dla Polski, jako członka NATO, każda wojna, niezależnie od jej skali, byłaby wojną prowadzoną w układzie sojuszniczym – zgodnie z zasadą, że każda agresja na członka NATO, w tym także na Polskę, jest agresją przeciwko całemu NATO. Polska musi brać pod uwagę ewentualność wojny prowadzonej w obronie własnego terytorium, polegającej na odparciu bezpośredniej agresji na terytorium Polski i wojny prowadzonej poza swoim terytorium, ograniczonej do udziału w odparciu agresji skierowanej przeciwko państwu sojuszniczemu. Wszystkie uwarunkowania ewentualnych działań wojennych stanowią punkt wyjścia do określenia koncepcji ich prowadzenia.

W razie lokalnego konfliktu zbrojnego koncepcja zakłada jak najszybsze odparcie agresji i rozbitcie zgrupowania przeciwnika siłami posiadanymi już w czasie pokoju, przy czym powinno to być realizowane nawet przy ograniczonym

i nie natychmiastowym, oczywiście ze względów obiektywnych, udziale sojusznicznych sił lądowych. Wymaga to dysponowania znaczną ilością sił reagowania, zdolnych i gotowych do szybkiego użycia. W razie przedłużania się konfliktu, angażowane byłyby dodatkowe siły własne, rozwijane w wyniku mobilizacji, a także dodatkowe siły sojusznicze, niezbędne do jego ostatecznego rozstrzygnięcia.

W przypadku wojny na dużą skalę Siły Zbrojne RP, od samego początku, działać będą w ramach operacji połączonych, prowadzonych w bezpośredniej obronie Polski przez wielonarodowe zgrupowania sojusznicze, rozwinięte zawnazem na naszym terytorium, w okresie pogłębiania się kryzysu i działające według wspólnie opracowanych sojusznicznych planów operacyjnych. Strategia obrony w razie wojny na dużą skalę zakłada skoordynowane wykorzystanie narodowego potencjału obronnego z użyciem na terytorium Polski odpowiednich sił wzmocnienia sojuszniczego w celu niedopuszczenia do utraty terytorium oraz jak najszybszego rozbicia agresora i takiego zniszczenia jego potencjału wojennego, aby uniemożliwić mu podjęcie następnej próby agresji – przy jednoczesnym maksymalnym zabezpieczeniu własnej ludności i majątku narodowego przed stratami i zniszczeniami.

Podkreślmy, że sojusz z NATO i współpraca w zakresie bezpieczeństwa jedynie wzmacnia narodowy system bezpieczeństwa Polski, jest jednym ze środków polityki bezpieczeństwa narodowego. Nie powinien być podstawą zapewnienia bezpieczeństwa narodowego – chociażby ze względu na zmienność i nietrwałość porozumień.

Polska w swej historii, licząc na pomoc z zewnątrz, traciła niepodległość. Doświadczenia te powinny być przestrogą i podstawą realnego spojrzenia na wiarygodność współczesnych sojuszy i systemów bezpieczeństwa. Niebezpieczne, dla świadomości obronnej społeczeństwa są złudzenia, że sojusz lub systemy bezpieczeństwa zbiorowego, w jakiś istotny sposób mogą zastąpić własne wysiłki w budowę narodowego systemu bezpieczeństwa.

LITERATURA

- [1] Chiniewicz T., Gałkowski M.: Potencjał obronny państwa. *Mysł Wojskowa* 2007, nr I, s. 30–33.
- [2] Koziej S.: Między piekłem a rajem. Szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku. Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2006.
- [3] Ministerstwo Obrony Narodowej: Strategia Obronności Rzeczypospolitej, Strategia sektorowa do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa 2009.
- [4] Szymonik A.: Strategia bezpieczeństwa państwa. *Mysł Wojskowa* 2007 nr I, s. 4–9.
- [5] Traktat Północnoatlantycki, DzU z 19 października 2000 r.
- [6] Zespół autorów: Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku, Podręcznik do przysposobienia obronnego dla studentek i studentów. Wyd. Bellona, Warszawa 2003, 2008.

Andrzej J. WŁODARSKI
Anna ŚWIĘCKA

Security in Terms of Military Threats

The article presents the broad determinants of security issues in general, taking into account the ever increasing range of issues. Security was presented as a state of the system under which we operate, ensuring its survival in its current form, its objectives and development tailored to our expectations. The remainder of this article has highlighted the diversity of threats, among which the special role is played by the military threats. The need to cope with them is the duty of the country, including its armed forces.

SUMMARY